

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXXIV

1967

2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1967

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander Gieysztor, Stanisław Herbst, Ryszard Kołodziejczyk, Witold Kula, Gerard Labuda, Tadeusz Łepkowski, Marian Małowist, Kazimierz Piwarski, Franciszek Ryszka, Marian H. Serejski, Janusz Tazbir

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARIAT

Krzysztof Gronowski, Stanisław Trawkowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 310261

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2164 + 186 egz. Ark. wyd. 28,5. Ark. druk. 18,75

+ 0,125 wk. kr. Papier ilustr. 70 g. V kl., 70 100

Oddano do składania 20. .67. Podpisano do druku 29.V.67.

Druk ukończono w czerwcu 1967 r.

Zam. 51

T-74

Cena zł 30,—

Warszawska Drukarnia Naukowa — Warszawa, Śniadeckich 8

СОДЕРЖАНИЕ

Эмануэль Ростворовски — Станислав Лещинский — республиканец и пацифист	285
Ирена Сулковска-Курасёва — Ревизии королевских записей на переломе XV—XVI вв.	296
Збигнев Станкевич — О реформе национальных земель в Конгрессовом Королевстве в 1815—1830 гг.	315
Кжиштоф Гронеvски — Бразильская горячка	339
Збигнев Ляндау, Ежи Томашевски — Настоящее состояние работ и перспективы дальнейших исследований в области экономической истории Польши межвоенного периода	359

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКИ

Юзеф Матушевски — <i>Roenas tollere</i>	361
Юлиуш Бардах — Шляхетский сейм в период олигархии	365
Веслав Маевски — Стремился ли Сенкевич отобразить историческую правду ?	373
Адам Керстен — Партизанская война	377
Януш Тазбир — Вокруг трилогии	381
Александр Литвин — Из истории советов рабочих депутатов в Польше (февраль—июнь 1919 г.)	385
Роман Гек — Проблема упражнений по истории в университете	411

МАТЕРИАЛЫ

Ежи Здрада — К вопросу идеологии эмиграции после январского восстания. Катехизис Гражданина Бруно Добровольского и Гражданский катехизис Ярослава Домбровского	417
--	-----

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

Станислав Травковски, Юлиуш Вийам — Новый очерк по истории Германии	429
Марцин Куля — Некоторые проблемы истории Бразилии	443
Игнацы Зарембски — Интеллектуалисты средневековья	451
Ежи В. Борейша — Портрет молодого польского социалиста	457
Хроника	533
In memoriam	551
Письма в Редакцию	559

TABLE DES MATIÈRES

Emanuel Rostworowski — Stanislas Leszczyński — républicain pacifiste	286
Irena Sułkowska-Kurasiowa — Les révisions des concessions des biens royaux à la limite du XV-e et du XVI-e siècles	297
Zbigniew Stankiewicz — La réforme des biens nationaux dans le Royaume de Pologne (1815—1830)	315
Krzysztof Groniowski — La fièvre de Brésil	340
Zbigniew Landau, Jerzy Tomaszewski — L'état actuel et les perspectives des recherches sur l'histoire économique de la Pologne d'entre les deux guerres	359

DISCUSSIONS ET POLÉMIQUES

Józef Matuszewski — Poenas tollere	361
Juliusz Bardach — La Diète nobiliaire de la période oligarchique	365
Wiesław Majewski — Sienkiewicz avait-il l'intention de reconstituer la vérité historique?	373
Adam Kersten — La guerre de partisans	377
Janusz Tazbir — Autour de l'oeuvre de Henryk Sienkiewicz	381
Aleksander Litwin — Contribution à l'histoire des conseils ouvriers en Pologne (février — juin 1919)	385
Roman Heck — Le problème de travaux pratiques d'histoire dans l'enseignement universitaire	411

MATÉRIAUX

Jerzy Zdrada — Contribution au problème de l'idéologie des émigrés après l'insurrection de 1863. Le Catéchisme du Citoyen par Bruno Dobrowolski et le Catéchisme Civique de Jarosław Dąbrowski	417
--	-----

ARTICLES CRITIQUES ET COMPTES-RENDUS

Stanisław Trawkowski, Juliusz Willaume, Une nouvelle synthèse d'histoire de l'Allemagne	429
Marcin Kula — Certains problèmes d'histoire du Brésil	443
Ignacy Zarębski — Les intellectuels du Moyen-Age	451
Jerzy W. Borejsza — Le portrait d'un socialiste polonais du temps de sa jeunesse	457
Chronique	533
In memoriam	551
Correspondance	559

SPIS TREŚCI

Emanuel Rostworowski — Stanisław Leszczyński — republikanin pacyfista	271
Irena Sułkowska-Kurasiowa — Rewizje nadań królewskich na przełomie XV/XVI wieku	289
Zbigniew Stankiewicz — Sprawa reformy dóbr narodowych w Królestwie Kongresowym (1815—1830)	299
Krzysztof Groniowski — Gorączka brazylijska	317
Zbigniew Landau, Jerzy Tomaszewski — Stan i perspektywy badań nad historią gospodarczą Polski międzywojennej	343

DYSKUSJE I POLEMIKI

Józef Matuszewski — Poenas tollere	361
Juliusz Bardach — Sejm szlachecki doby oligarchii	365
Wiesław Majewski — Czy Sienkiewicz zamierzał odtworzyć prawdę historyczną?	373
Adam Kersten — Wojna szarpana	377
Janusz Tazbir — Wokół Trylogii	381
Aleksander Litwin — Z dziejów rad robotniczych w Polsce (luty—czerwiec 1919)	385
Roman Heck — Problem uniwersyteckich ćwiczeń historycznych	411

MATERIAŁY

Jerzy Zdrada — Do ideologii emigracji postyczniowej. Katechizm Obywatela Brunona Dobrowolskiego oraz Katechizm Obywatelski Jarosława Dąbrowskiego	417
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Stanisław Trawkowski, Juliusz Willaume — Nowy zarys dziejów Niemiec	429
Marcin Kula — Niektóre problemy historii Brazylii	443
Ignacy Zarębski — Intelektualiści wieków średnich	451
Jerzy W. Borejsza — Portret polskiego socjalisty z czasów młodości	457

*

S. L. Utczenko, Krizis i padenie rymoskiej republiki — Tadeusz Łoposzko	465
R. Portal, Les Slaves, Peoples et nations — Zofia Libiszowska	470
H. Holzapfel, Tausend Jahre Kirche Polens — Janusz Tazbir	472
H. Bollnow, Studien zur Geschichte der pommerschen Burgen und Städte in 12. und 13. Jahrhundert — Tadeusz Lalik	473

A. Nyrek, Gospodarka rybna na Górnym Śląsku od połowy XVI do połowy XIX wieku — Wojciech Szczygielski	475
J. Stoye, The Siege of Vienna — Bohdan Królikowski	478
J. Chlebowczyk, Gospodarka Komory Cieszyńskiej na przełomie XVII—XVIII oraz w pierwszej połowie XVIII w. — Alicja Falniowska-Gładowska	480
Z. Guldon, Związki handlowe dóbr magnackich na prawobrzeżnej Ukrainie z Gdańskiem w XVIII w. — Maria Bogucka	483
H. Vautrin, La Pologne du XVIII ^e siècle vue par un précepteur Français — Andrzej Zahorski	486
H. Jabłoński, Międzynarodowe znaczenie polskich walk narodowowyzwoleńczych XVIII i XIX w. — Emanuel Halicz	488
J. Jaros, Historia górnictwa węglowego w Zagłębiu Górnos Śląskim do 1914 roku — Stanisław Michalkiewicz	490
B. Drewniak, Emigracja z Pomorza Zachodniego 1816—1914 — Kazimierz Wajda	492
Źródła do historii przemysłu włókienniczego okręgu łódzkiego w XIX wieku — Ireneusz Ichnatowicz	494
W. W. Czepko, Sielskoje chozjajstwo Biełorusii w pierwszej połowie XIX wieku — Stanisław Alexandrowicz	497
V. Záček, Z revolucných a politických poľsko-slovenských stykov v dobe predmarcovej — Bernard Piotrowski	500
S. Ochociński, Podstawy i zasady wielkopolskiej spółdzielczości kredytowej do roku 1918 — Stanisław Zyga	501
S. M. Falkowicz, Idejno-politiczeskaja bor'ba w polskom oswoboditelnom dwiżenii 50—60-ch godow XIX weka — Jerzy Zdrada	504
A. Brożek, Robotnicy spoza zaboru pruskiego w przemyśle na Górnym Śląsku (1870—1914) — Adam Galos	508
I. Orzechowski, Al. Kochański, Zarys dziejów ruchu zawodowego w Królestwie Polskim (1905—1918) — Ludwik Hass	512
M. Lackó, Nyilasck, nemzetiszociallisták 1935—1944 — Józef Puciłowski	518
M. Zgórnjak, Wojskowe aspekty kryzysu czechosłowackiego 1938 roku — Wiesław Balcerak	521
St. Nawrocki, Hitlerowska okupacja Wielkopolski w okresie zarządu wojskowego (wrzesień—październik 1939 r.) — Ryszard Nazarewicz	524
St. Kubiak, Z zagadnień rozwoju i działalności PPR w Wielkopolsce i na Ziemi Lubuskiej 1945—1946 — Hieronim Szczegóła	526
Bibliografia prasy polskiej 1661—1831 — Andrzej Woltański	529
Cz. Szybka, Metodyka nauczania historii w szkole średniej — Jerzy Centkowski	531

KRONIKA

Z Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych	533
I Międzynarodowy Kongres Balkanistyczny — Henryk Batowski	533
Sesja poświęcona Lubelszczyźnie w Tysiącleciu Polski — Adam Andrzej Witusik	536
Obrady historyków miast europejskich — Tadeusz Rosłanowski	537
XIII Sesja Centre de Civilisation Médiévale w Poitiers — Tadeusz Kowzan	540

Kierunki rozwoju Europy w XV—XVIII w. — Wiktor Dłuski . . .	541
Lotaryngia w Europie wieku Oświecenia. W dwusetną rocznicę śmierci St. Leszczyńskiego — Emanuel Rostworowski	543
Kraje naddunajskie 1938—1945 — Henryk Batowski	545
Wykłady i ćwiczenia historyczne w szkołach wyższych — Jerzy Serczyk	546

IN MEMORIAM

Aleksander Kossowski (1886—1965) — Ryszard Bender	551
Bernard Mark (1903—1966) — Jakub Goldberg	553
Stanisław Roman (1913—1965) — Ludwik Łysiak	556

LISTY DO REDAKCJI

Odpowiedź doc. Wł. Pałuckiemu — Tadeusz Ładogórski	559
--	-----

P.P. „Domu Książki”:

Czasopismo nabywać można w następujących księgarniach naukowych

Białystok, ul. Lipowa 43
Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Grunwaldzka 111/113
Katowice, ul. Warszawska 11
Koszalin, ul. Zwycięstwa 20
Kraków, ul. Podwale 6
Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 68
Łódź, ul. Piotrkowska 102a
Olsztyn, Plan Wolności 2/3
Opole, Rynek 19/20
Poznań, ul. Armii Czerwonej 69
Szczecin, ul. Jedności Narodowej 5
Toruń, Rynek Staromiejski 30
Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7
Wrocław, ul. Kuźnicza 42

Zmiana adresu

Uprzejmie zawiadamiamy, że nasz nowy adres jest następujący:

**PRZEDSIĘBIORSTWO
EKSPORTU I IMPORTU „RUCH”**

**Warszawa 1, ul. Wronia 23
Skrzynka poczt. Nr 154**

Telex: Nr 81462

Telegraf: Exprimruch Warszawa